

VU, LLTI IR LMTA ETNOLOGIJOS DOKTORANTŪROS STUDIJŲ DALYKO SANDAS

Dalyko pavadinimas	Mokslo kryptis (šaka), kodas	Institucija	Padalinys
Fenomenologinė antropologija	Etnologija	Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas	Dainyno skyrius

Studijų būdas	Valandų skaičius	Studijų būdas	Valandų skaičius
paskaitos:	6	konsultacijos:	6
savarankiškas darbas:	170	seminarai:	20
Kreditų skaičius:	7,5		

Dalyko anotacija
<p>Dalyko tikslas</p> <p>Kursas turi dvigubą tikslą: pristatyti doktorantams fenomenologinę antropologiją kaip šiuolaikinę susiformavusią ir funkcionuojančią etnologijos metodologiją ir tuo pačiu aiškinti fenomenologinę filosofiją kaip vieną esminių XX a. krypčių, aktyviai tebeveikiančią skirtinguose humanitariniuose ir socialiniuose moksluose.</p>
<p>Dalyko siekiniai ir kompetencijos</p> <p>Kursu siekiama suteikti doktorantams teorinių metodologinių žinių ir skatinti kritinį metodologijų vertinimą. Doktorantai suvoks pagrindines fenomenologinio metodo prielaidas, išmanys taikymo įvairovę ir gebės svarstyti taikymo galimybes jų tyrimo medžiagai.</p>
<p>Kurso turinys</p> <p>Konceptualiai pristatomos pagrindinės fenomenologijos sąvokos; įvardijami pagrindiniai autoriai, inspiruojantys fenomenologinės antropologijos susiformavimą.</p> <p>Fenomenologinė antropologija kaip etnologijos metodika pristatoma analizuojant Michelio Jacksono ir Timo Ingoldo darbus: aiškinamasi, kaip filosofiniai egzistenciniai klausimai užduodami etnografinėi, folklorinei ir kitokiai lauko tyrimų medžiagai. Pateikiamas šia metodologija dirbančių etnologų tematinis ir probleminis tyrimų laukas: individų ir bendruomenių jutimo ir žinojimo formos, emocijos (gėda, pasididžiavimas, kančia etc), savivokos ir tapatybės koncepcijos, tarpasmeninių santykių (draugystės, priešiško, prievartos, pagalbos etc) patirtys, vietos ir laiko percepcija, atmintis. Fenomenologinė antropologija argumentuotai parodo, kaip individuali būtis neatsiejama nuo socialinės egzistencijos, individualus kūrybiškumas nuo tradicijos.</p> <p>Pagal konkrečių doktorantų interesus pristatomi fenomenologinei antropologijai svarbūs autoriai: antropologai Clifford Geertz, Marcel Mauss, Steven Feld; folkloristai ir performatyvumo teoretikai Albert Bates Lord, Richard Bauman, Roger D. Abrahams, Lauri Honko, archeologas Christopher Tilley.</p> <p>Etnologijos objektą fenomenologinė antropologija atskleidžia kaip dinamišką procesą, kaip gyvenamąjį pasaulį, įimdama visus dalyvius – atlikėjus ir klausytojus, taip pat užrašinėtojus ir tyrinėtojus; veiksmo laiką, vietą, kultūrinę atmintį. Parodo, kaip etnologinė medžiaga fiksuoja gyvenimo būdus, savitas ir bendražmogiškas patirties formas.</p>

Literatūra

Pagrindinė literatūra:

1. Behnke Elizabeth A. 2006. Pasaulis be opozicijos / Pasaulio kūnas, iš anglų k. vertė Giedrė Šmitienė, *Literatūra*, t. 48 (6), p. 124-156.
2. Ingold Tim and E. Hallam (ed.) *Creativity and cultural improvisation*, Oxford: Berg, 2007.
3. Ingold, Tim, *The perception of the environment: essays on livelihood, dwelling and skill*, London: Routledge, 2000.
4. Ingold Tim, *Being Alive: Essays on Movement, Knowledge and Description*, London and New York: Routledge, 2011.
5. Jackson Michael, *Things As They Are: New Directions in Phenomenological Anthropology*, Bloomington, 1996.
6. Jackson Michael, *Minima Ethnographica: Intersubjectivity and the Anthropological Project*, Chicago, 1998.
7. Jackson Michael, *The Politics of Storytelling: Violence, Transgression, and Intersubjectivity*, Museum Tusulanum Press, 2002.
8. Alphonso Lingis, *Bendra kalba, paskiri balsai. Vilniaus paskaitos*, vert. Danutė Bacevičiūtė, Vilnius: Baltos lankos, 2010.
9. Alphonso Lingis, *The First Person Singular. Studies in Phenomenology and Existential Philosophy*, Northwestern University Press, 2007.
10. Lord Albert Bates, *The Singer Resumes the Tale*, USA, 1995
11. Marchand Trevor H. J. *Making Knowledge. Exploration of the Indissoluble Relation Between Mind, Body and Environment*, Wiley-Blackwell, 2010.

Papildoma literatūra:

1. Mickūnas Algis, David Stewart, *Fenomenologinė filosofija*, iš anglų k. vertė Arūnas Sverdiolas, Vilnius: Baltos lankos, 1994.
2. Spiegelberg, Herbert, *Phenomenological Movement*, Kluwer Academic Publishers, 1994.
3. Bauman Richard, „Verbal Art as Performance“, *American Anthropologist*, vol. 77, No. 2, 1975, p. 290–311.
4. Clifton Thomas. *Music as Heard: A Study in Applied Phenomenology*, New Haven, 1983.
5. Feld Steven, *Sound and Sentiment: Birds, Weeping, Poetics, and Song in Kaluli Expression*, Philadelphia, 1990.
6. Fink Eugen, *Grundphanomene des menschlichen Daseins*, Freiburg / München : K. Alber, 1979; Эйген Финк, „Основные феномены человеческого бытия“, *Проблемы человека в западной философии*. М., 1988.
7. Geertz Clifford, *Kultūrų interpretavimas*, sudarė Arūnas Sverdiolas, Vilnius, 2005.
8. Honko Lauri (ed.) 2000. *Thick Corpus, Organic Variation and Textuality in Oral Tradition*, Helsinki.
12. Tilley Christopher, *A Phenomenology of Landscape: Places, Paths and Monuments*, Oxford: Berg, 1994.

Konsultuojantys
dėstytojai:
vardas, pavardė,
mokslo laipsnis

Svarbiausieji darbai mokslo kryptyje (šakoje) paskelbti per pastaruosius
darbo 5 metus

<p>Giedrė Šmitienė, Hum. m. dr.</p>	<p>MONOGRAFIJA</p> <p>J. Jonutytė, G. Šmitienė, <i>Gyvatės kojos. Negalios samprata gyvenimo pasakojimuose</i>, Vilnius: Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas, 2021.</p> <p>MOKSLINIAI STRAIPSNIAI</p> <p><u>Gyvenimo taktika ir jos kritika. Alfonso Nykos-Niliūno tekstų skaitymas</u>, in <i>Colloquia</i> 43, 2019, p. 15-38.</p> <p><u>Ir aš nebijau juodos. Santykis su motina Janinos Degutytės tekstuose</u>, in: <i>Literatūra</i> 60(1), 2018, p. 26-53.</p> <p><u>Paprasti laiškai: kontekstinio tyrimo metodika</u>, in: <i>Tautosakos darbai</i>, t. 55, 2018, p. 134-154.</p> <p><u>Janinos Degutytės žemės patirtis</u>, in: <i>Tautosakos darbai</i>, t. 54, 2017, p. 125-147.</p> <p><u>Man visa lengva: etnologinis sąmonės tyrimas</u>, in: <i>Tautosakos darbai</i>, t. 53, 2017, p. 62-93.</p> <p>G. Šmitienė, V. Čekmonas, J. Gudaitė, „Vilniaus krašto dainos baltarusių ir lenkų kalbomis“, in <i>Valerijus Čekmonas: kalbų kontaktai ir sociolingvistika</i>, sud. Laima Kalėdienė, Vilnius: Lietuvių kalbos institutas, 2017, p. 228-248.</p> <p>MOKSLO LEIDINIŲ SUDARYMAS:</p> <p>Šmitienė G. (sudarytoja) <i>Tautosakos darbai</i>, t. 53, 2017, p.-273.</p>
---	---

Patvirtinta VU, LLTI ir LMTA Etnologijos doktorantūros komiteto 2021 m. rugsėjo 27 d. posėdyje, protokolo Nr. R6-6

Doktorantūros komiteto pirmininkė

dr. Daiva Vaitkevičienė